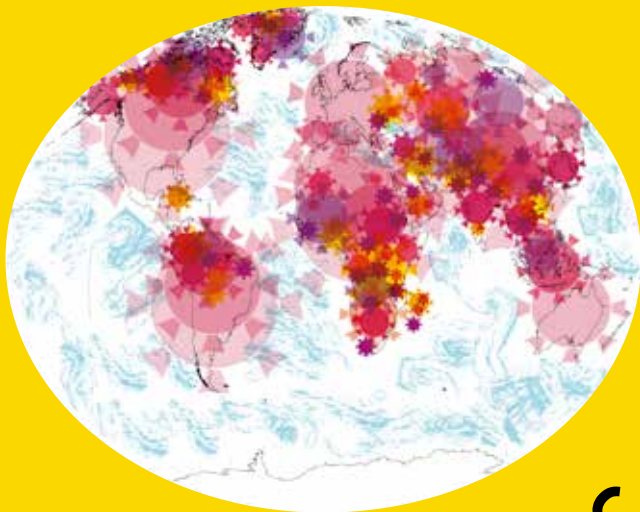

Svi su zainteresovani

Hepatitis B i C...
...i Mi

Ova brošura je plod kolektivnog rada, sprovedenog od strane grupa « publics »* et « professionnels »* uz koordinaciju « Prométhée »*, Mreže o Hepatitisu u Isère.

Veliko hvala učesnicima !

Abdalouhab, Abdelhakim, Aïcha, Alexandre, Anouch, Elisabeth, Fatima, Fitim, Iulia, Jaspal, Kanga, Lukoki-Lady, Magribe, Marie, Naadire, Narine, Orzhen, Paruire, Pratima, Rudi, Shadi, Shkumbim, Spartak, Taulant, Valon, Wajdi, Yeseda, Zinfira, ...

Profesionalcima radne grupe i upravnom komitetu

Denise Bezet (IDE, le CATA LPA), Marc Brisson (coordinateur ODPS), Gaëlle Dubruc (coordinatrice COREVIH), Dr Bruno Froissart (HGE libéral), Nathalie Hannhart (psychologue de la prévention, Prométhée), Dr Marie-Noëlle Hilleret (PH, CHU Grenoble), Messaouda Ahdjila-Khellaf (animatrice socio-éducative, CADA le Cèdre), Elhadji M'Baye (sociologue, ORSPERE/Samdarra), Hélène Mollard (assistante, Prométhée), Nathalie Muller (IDE, CHU Grenoble), Pascal Pourtau (coordinateur, CRIPS), Jonathan Quard (chargé de prévention, AIDES), Saadia Safsaf (IDE, ODTI), Thierry Trilles (coordinateur AIDES) et Simon (élève IDE, ODTI).

Benevolnim prevodiocima i tumačima ADATE-e i EPU-a

Nerxhivane Elbasani, Maximilien Pofelski, Jessica Howkins, Fares Gueddah, Achot Akopian, Zrinka Radic, Juliette Lalanne, Vaclav Capek, Karine Maura, Irina Rafaelyan, Paolo Fonti, Angelo Lemma, Tatiana Badin, Battulga Enkhbayar, Rahim Ebrahim, Joanna Pofelski, Abinoan Siqueira, Aurora Tatu, Christina Moreva, Phongsob Montiya, Sercan Genc.

Isto tako kadrovskoj strukturi grupa i strukturama koje su nam otvorile vrata :

Adoma, Assfam, CADA le Cèdre, Centre social les Essarts, MJC Abbaye.

Udruzi AIDES za reizdanje :

Cyril Martin, Nicolas Charpentier, Anita Viossat, Franck Barbier, Muriel Briffault, Grégory Braz.

Koordinacija : Laurence Lionet/Justine Hornecker/Coralie Horlon

Zbog čega je reč o hepatitisima B i C ?

Jer se radi o bolestima

Koje **se ne vide** . . . . . p. 6

Koje su **učestale** . . . . . p. 8

Koje mogu biti **teške** . . . . . p. 10

Koje se mogu **prenositi** . . . . p. 14

Koje se mogu **izbeći** . . . . . p. 14

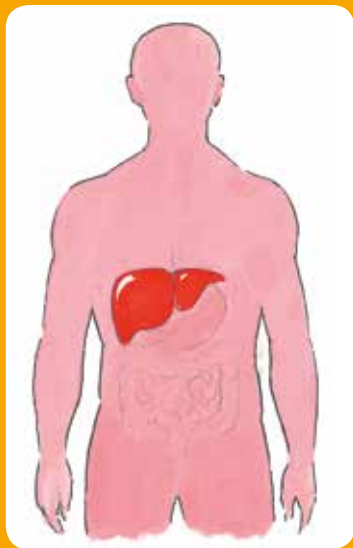
Koje se mogu **lečiti** . . . . . p. 24

Koje se mogu **otkriti** . . . . . p. 26

Šta je to hepatitis ?

Hepatitis je zapaljenje **jetre**

Zdrava jetra

Upala jetre

Jetra je **vitalan (životno važan)* organ**

Služi za uskladištavanje, preradu, izrađivanje elemenata neophodnih radi funkcionisanja tela i eliminaciju onoga što je toksično (otrovno)*.

Hepatitis može biti prouzrokovan
preko **otrova** (alkohol, medikamenti, šampinjoni...)
ili preko **virusa**

Hepatitis B i C su virusni hepatitis, to jest
izazvani virusima :

Virus hepatitisa B

Virus hepatitisa C

Koji su znaci hepatitisa B i C ?

Najčešće simptomi ne postoje

Bolest se ne oseća
Ne znamo da smo bolesni

Ponekad, na početku infekcije ona se može ispoljiti žuticom, umorom, mučninom,

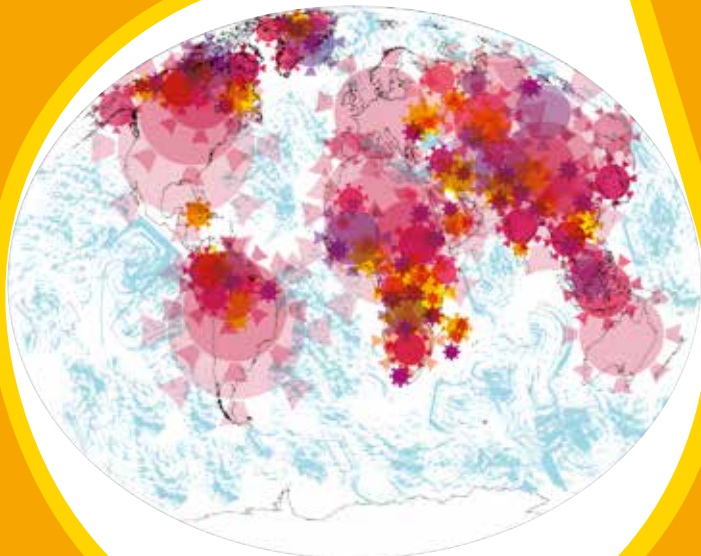
bolovi i umor mogu ustrajati.

Pronalaženje (otkrivanje) je jedini način saznanja da imamo hepatitis B ili C

Hepatitisi B i C : učestale bolesti ?

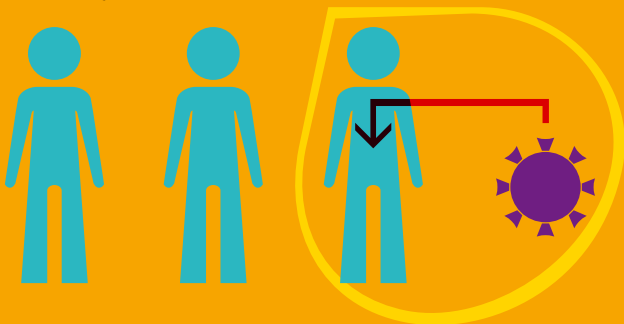
Hepatitisi B i C su **učestale** bolesti

Većina osoba koja ima hepatitis B ili C **to ne zna**

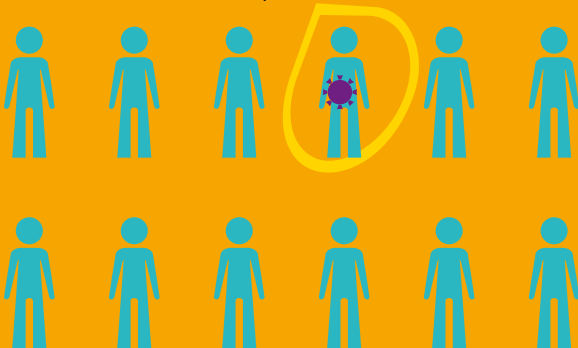

U svetu...

1 osoba na 3 je bila u kontaktu sa virusom B ili C

1 osoba od 12 ima hronični hepatitis B ili C

Hepatitis B je opasan ?

U svetu....

**Kontakt
sa virusom**

2 milijarde

10%

Hronični hepatitis :

Virus ostaje i nastavlja da se umnožava u jetri

1%

Gromovit hepatitis :

Virus uništava jetru

89%

Izlečenje :

Virus je odstranjen iz organizma

Evolucija bez lečenja, od 20 do 30 godina

Fibroza

Ciroza

20 à 40%

Kancer

80%

600 000 **umrlih** godišnje

Sve i ako smo izlečeni, potrebna je redovita poseta doktoru

Hepatitis C je opasan ?

U svetu...

**Kontakt
sa virusom**

200 miliona

80%

Hronični hepatitis :

Virus ostaje i nastavlja da se umnožava u jetri

20%

Izlečenje :

Virus je odstranjen iz organizma

Evolucija bez lečenja, od 20 do 30 godina

Fibroza

Ciroza

20 à 40%

Kancer

350 000 **umrlih** godišnje

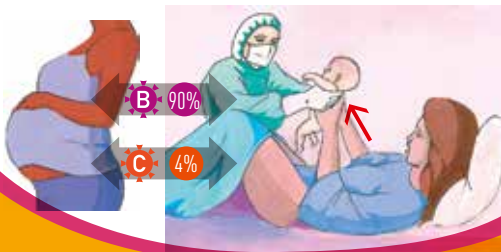
Sve i ako smo izlečeni, potrebna
je redovita poseta doktoru

Hepatitis B i C : Kako se prenose ?

Sa majke na dete, u toku **trudnoće** ili **porodaja** kada je majka zaražena

– Kako ih izbeći ?

Preduzimanjem

Postoji efikasna i bezopasna **vakcina** protiv hepatitisa B, za bebe, decu, adolescente i odrasle. Kada smo vakcinisani protiv hepatitisa B, ne postoji nikakav rizik zaraditi ili preneti tu bolest.

Protiv hepatitisa C ne postoji vakcina

– Kako ih izbeći ?

Kada majka ima hepatitis B, bebi se na rođenju radi zaštite daje specijalna vakcina : **sero-vakcinacija**

Protiv hepatitisa C, ne postoji **sero-vakcinacija**, ali je rizik prenošenja na dete mali

vakcinacije

Gde se vakcinisati ?

- Kod lekara
- U centru za besplatnu vakcinaciju

Hepatitis B i C : Kako se prenose ?

Putem **seksualnih odnosa bez prezervativa sa zaraženom osobom** :
polnim organom, anusom, ustima, između
muškaraca i žena ili osoba istog pola

Multiplikacijom (povećan broj)*
partnera se
povećava rizik zaraze

Virus C može se preneti putem
spolnih odnosa, pogotovo ako
ima kontakta s krvi (za vreme
menstrualnog ciklusa, ako postoji
rana ili za vreme seksualnog odnosa
koji bi mogao biti traumatičan)

– Kako ih izbeći ?

Koristeći bilo:

muški vanjski
prezervativ

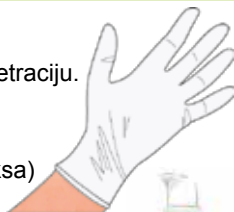

ženski unutarnji
prezervativ

I :

- Rukavicu za ručnu penetraciju.
- Zubnu brana (kvadrat od lateksa) za oralni seks.
- Lubrikant koji ograničava rizik pucanja prezervativa i stvaranja lezija.

Zameniti prezervativ, rukavicu, za svakog seksualnog partnera.

Ako se koriste seksualni predmeti, očistiti ih i koristiti prezervativ.

Hepatitis B i C : Kako se prenose ?

Prilikom lečenja u pojedinim zemljama, ili u Francuskoj pre 1992 :
putem transfuzije, teške operacije, reanimacije, lečenjem nesterilnim materijalom

Preko krvi

Zajedničkom upotrebom **toaletnog pribora** koji može biti u kontaktu sa krvlju (na primer u krugu porodice, squata, zatvora, zajednickog stanovanja).

– Kako ih izbeći ?

Traženjem **materijala**
za jednokratnu upotrebu

Upotrebom **ličnog** toaletnog pribora

Hepatitis B i C : Kako se prenose ?

Zajedničkom upotrebom materijala koji se odnosi na korišćenje droge : špric, vata, filter, kašičica, cevčica, lula za krak...

Preko krvi

Tokom tetoviranja, persinga, skarifikacija,... već upotrebljavanim materijalom : igla, mastilo, nakit,...

– Kako ih izbeći ?

Ako se drogira korištenjem materijala za jednokratnu upotrebu

Odlazenjem profesionalcu koji upotrebljava sterilan materijal za jednokratnu upotrebu

Rizik prenošenja ne postoji

Postoji mali rizik prenošenja hepatita B prodornim poljupcem .

I ako imamo hepatitis B ili C?

Tretmani (medicinski) postoje

Postoji mali rizik prenošenja hepatitisa B prodornim poljupcem.

Kada smo bolesni, **važno je** :

- Ne prekidati tretman u toku trajanja uputstva (lekarskog)*
- Redovno posećivati lekara i obaviti kontrolna ispitivanja
- Diskutovati sa drugim osobama oko sebe i potražiti pomoć u slučaju potrebe

Za hepatitis C, 1 ili 2 tablete dnevno za vreme 8 do 12 sedmica, pristupačna svima, malo neželjenih efekata, omogućuje da se ozdravi u većini slučajeva (pokriva socijalno osiguranje u Francuskoj).

Mogućnost nove zaraze!

- **Ograničiti** upotrebu alkohola, kanabisa, duvana, višak kilograma što može pogoršati bolest

Kako znati da imamo hepatitis B ili C ?

Preduzimajući otkrivanje (bolesti)

To je poseban test za istraživanje prisutnosti virusa.

**Klasično
otkrivanje :**
Vađenje krvi (2 dana)

**Brzo
otkrivanje :**
Ubod na vrh prsta (20 minuta)

* Ako test ukazuje na hepatitis, trebaće se pristupiti vađenju krvi da bi rezultat bio siguran.

Kada napraviti testiranje?

- 3 meseca nakon moguceg rizika ako se doslo u kontakt s krvi ili seksualnim izlucevinama,
- U slucaju putovanja u neku zemlju s visokim stupnjem zaraze, rođenje u zemlji s visokim stupnjem zaraze, boravak u zatvoru, ako bliska osoba zivi s hepatitisom...
- Redovito u slucaju moguceg rizika ili kada postoji sumnja.

Gde pristupiti sistematskom otkrivanju latentnih slučajeva bolesti ?

- Sa uputstvom lekara, u laboratoriji,
- Bez uputnice od doktora, anonimno i besplatno u nekom centru za otkrivanje bolesti (Cegidd),
- U pojedinim udruženjima

Negativni rezultat testiranja ne znaci da ste zasticeni od bolesti. Mozete se zaraziti virusom kasnije ako se izlazete rizicima.

Hepatitis A

Učestalost i smrtnost u svetu

- 1,4 miliona slučajeva/godisnje
- 7 000 umrlih/ godisnje

U Francuskoj, broj novih slučajeva zaraze je u porastu.

Koji su simptomi hepatitisa A ?

Umor, groznica, mučnina, proliv, bol, gubitak apetita, žutica...

U nekim se slučajevima ne osjećate bolesno, ali prijenos virusa je moguć.

Kako se prenosi?

Konzumiranjem vode ili hrane
onečišćene stolicom (kontakt između usta
i izmeta).

Kroz nezaštićeni seks,
s prisutnošću fekalija,
čak i u vrlo malim količinama
i nevidljivim golim okom:
«anulingus» ili «rimming»,
ali i putem oralnog seksa nakon
analog seksa, seksualne igračke
koje se već koriste...

Tijekom porođaja
ako je majka nositelj
virusa.

Što ako imamo hepatitis A?

Ne postoji liječenje protiv hepatitisa A.

Virus se eliminira putem organizma za nekoliko tjedana u 99% slučajeva.

U rijetkim slučajevima može napredovati do teških oblika, fulminantnog hepatitisa, što zahtijeva transplantaciju jetre.

I nakon izlječenja?

Antitijela štite od daljnje infekcije.

Kako ga izbjeći?

Cijepljenje je najbolji način da se izbjegne hepatitis A

Kako ga izbjeći?

Pranje ruku
nekoliko puta dnevno.

Potrošnja
pitke vode.

Zaštita tijekom
seksualnih odnosa sa ž
enskim unutarnjim / vanjskim
muškim kondomima, zubnim
branama (kvadrat od lateksa),
rukavicama.

Materijali za zamjenu između svakog
partnera.

Higijena pri
pripremi jela.

A drugi virusni hepatitis ?

Oni su ređi i manje opasni

Moguće je imati više hepatitisa istovremeno, što povećava rizik pojave komplikacije

Hepatitis D

Učestalost i
mortalitet u
svetu

Zadobija se u isto vreme ili posle hepatitisa B.
Virus D se služi virusom B radi umnožavanja
10 miliona hronično bolesnih

Prenošenje

Evolucija

Izlečenje 20%

Hronični hepatitis 80%

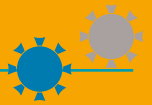

Tretman

Prevenција

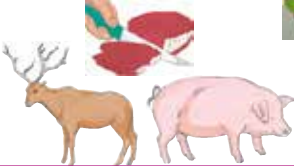
Hepatitis E

20 miliona slučajeva godišnje

70 000 umrlih godišnje

Vrlo retko u Francuskoj

Svinjsko meso ili zaraženo meso
jelena ili smeća divljač Ukaljana
voda ili hrana

Izlečenje 99%

Gromovit hepatitis 1%

Koga kontaktirati?

INFORMACIJE
O PREVENCIJI
TESTIRANJE

Prométhée Réseau Hépatites ☎ 04.76.24.90.37 St-Martin-d'Hères — GCS MRSI – 16, rue du Tour de l'eau		
Doktori opće prakse ili specijalisti (hepatogastroenterolozi)		
AIDES Pronađite dežurno mesto ili centar za pregled u vašoj blizini:: www.aides.org		
Cegidd: testiranje u nekom obližnjem centru Informacije www.sida-info-service.org ☎ 0 800 840 800		
Hépatites Info Service ☎ 0 800 845 800		
SOS Hépatites ☎ 0 800 004 372		

VAKCINA

BESPLATNI
PREZERVATIVI

MATERIJAL ZA
SMANJENJE
RIZIKA

NJEGA

SLUŽBA,
PODRŠKA

Membre de la Coalition
Internationale Sida

